

RUSI VIDILJO ZVONIKE KIJEVA

Rdeča armada je presekala železnico proti Kijevu in za vzela vas Letki, 18 milj od Kijeva, ki je četrto največje v zvezni Rusiji, 18 milj od Kijeva ki je četrto največje rusko mesto. Od tam Rusi že vidijo stolpe kijevskih cerkva, ki stoje na visokih bregovih Dnjepra.

Dalje proti severu, kjer so se letošnje poletje bile najljubše bitke, so Rusi zavzeli Demidov, 42 milj severozapadno od Smolenska in samo 21 milj od meje Bele Rusije.

Maršal Stalin je izdal dnevno povelje v proslavo velike zmage ter rekel, da je nemška obramba bila zlomljena v torek po 48-urnih bojih.

Nemci so v obupnem poisku su držati Demidov 12-krat napadli, toda niso mogli zdržati proti ruskim vdarcem in ena nemška divizija je bila pogubljena v beg.

V teh bojih je bilo ubitih nad 8000 Nemcev, 300 pa jih je bilo ujetih in Rusi so dobili velikansko množino vojnega materijala. Na nekem drugem kraju te fronte je bil uničen en nemški bataljon, ki je na bojišču pustil 25 topov in drugega vojnega materijala.

Rusi so včeraj napredovali od 12 do 15 milj ter so osvobodili 864 mest, trgov in vasi ter se približali Dnjepru na pet milj. Razbili so že tudi vnanje utrbe pred Dnjepropetrovskim in Zaporozžem.

Rusko polnočno poročilo naznaja, da je bil zavzet Baran, 39 milj od Kijeva, 50 milj jugovzhodno od Kijeva pa so Rusi zavzeli Perejaslav, od koder je samo pet milj do Dnjepra, 85 milj bolj proti jugu pa so zavzeli Zlotonošo, 8 milj od dve velike reke.

Pa še druge ruske armade drve proti Dnjepru v južni Ukrajini, kjer so zavzele Novoukrainko, 8 milj severovzhodno od Zaporozžja.

Slabši nemški odpor je bil v bojih za Gomel v Beli Rusiji, južno od Smolenska. — Rdeča armada je na tem kraju napredovala nad 15 milj ter je osvobodila nad 260 obljubljenih krajev, med njimi tudi Starodub, 70 milj vzhodno od Gomela.

V južni Ukrajini se na nekem kraju Rusi nahajajo samo še pet milj od Dnjepra in v nekaj dneh bo rešeno vprašanje, ako ruska poletna ofenziva preneha ob Dnjepru.

Z zavzetjem Perejaslava so se Rusi približali Dnjepru na pet milj ter na 14 milj do Dnjepropetrovske ob Dnjeprovem kolenu. Tam je rdeča armada napredovala 12 milj in osvobodila Novomoskovsk in 90 drugih obljubljenih krajev.

Na polotoku Kubanu na Kavkazu Rusi uničujejo nemško armado, ki se bo morala umakniti čez ozko morskno ožino na Krim, če ne bo bita uničena. Na tem kraju so Rusi zavzeli Anapo, kar tudi Berlin priznava.

Nacii aretirali nekatere italijanske kardinale

Madrid, 21. sep. — Iz merodajnih krogov so dospele semkaj vesti, da so Nemci aretirali več kardinalev. Zadržani jim je odhod iz njih stanovanj ali palač. Imena kardinalev niso obehodjana. Oznanočeno je samo, da so bili ti kardinale proti Mussoliniju in fašističnemu režimu.

Ljubljanska okolica je pod oblastjo osvobodilnih čet

ČRNOMELJ, METLIKA, KOČEVJE, RIBNICA, GROSUPLJE IN NOVO MESTO SO PARTIZANI ZASEDLI. — pravi poročilo iz Moskve.

Telegram iz Moskve, ki je datiran 20. septembra, navaja, da so partizanske čete osvobodile več krajev v bližini Ljubljane. Mesta, ki so jih zasedli partizani so sledeča:

Črnomelj, Metlika, Kočevje, Ribnica, Grosuplje in Novo mesto.

Telegram dalje pravi, da so bili ljudje v osvobojenih krajih zelo vzradoščeni, ko so bili osvobodjeni izpod pete okupatorjeve. Mnogi mladi ljudje so prišli takoj k poveljstvu in so vprašali za orožje, da se pridružijo partizanski vojski.

V Primorju se je tekem 18. in 19. septembra pridružilo do tisoč prostovoljcev partizanskim četam.

Partizani razorožili laške divizije v Primorju

Partizani so razorožili več italijanskih garnizij na dalmatinskih otokih, ki so jih zavzeli. Ladje, ki so jih zasegli preden so jih mogli dobiti v roke Nemci, sedaj uporabljajo za prevažanje svojih čet.

Razorožene po partizanih so bile tudi divizije Isonzo, Lombardija in Maeresa. Orožje, ki so ga gerilci dobili na ta način, jim je izredno pravi prišlo v nadaljnjih bojih proti nemškim okupacijskim četam.

Partizanski gerilci so ujeli številno belogardistov, ki so sodelovali z italijanskimi okupatorji. Med ujetimi je bilo tudi 40 častnikov Draže Mihajloviča. V Koprivici je načelnik belogardistov izvršil samomor.

Poročevalec Milošević, ki je podpisan na brzojavu, piše, da okolščine zahtevajo drzno in hitro akcijo in glavna stvar je — da se ne izgublja časa. Izgledi za iztiranje nemškega sovražnika iz dežele so zdaj dobri in s sovražnikom vred bodo izločeni tudi domači kvizlingi in izdajalci po Jugoslaviji in Balkanu.

PAVELIČ JE VPOKLICAL DALMATINCE IN PRIMORCE V USTAŠKO ARMADO, DA PREPREČI NJIH VSTOP V PARTIZANSKE VRSTE

Washington, 15. sep. (ONA.) — Marijoneta vlada takozvane neodvisne hrvaške države je izdala dekret, da se morejo vsi moški na dalmatinski obali, bodisi Hrvati ali Slovenci, prijaviti za vojaško službo, ako so rojeni v letih 1908 do 1925. S tem je razveljavljena določba hrvaške vojske, ki je oproščala vojaške službe vse Dalmatince v krajih okupiranih od Italijancev. Pavelič je do tega, da vpokliče čim več za vojaško službo sposobnih moških, da bi preprečil njihov prestop na stran partizanov.

Velike zmešnjave v Jugoslaviji

Vojaški položaj v Jugoslaviji je v veliki zmešnjavi, kot je razvidno iz včerajšnjih poročil, ki pravijo, da je prišlo do vročih bojov med nasprotnimi si gerilskimi četami (partizani in četniki) in da je Reka, katero so baje pred nekaj dnevi zavzeli partizani, še vedno v nemških rokah.

Uradna poročila radijske postaje "Svobodna Jugoslavija", ki je v rokah poveljnika partizanov generala Tita, pravi, da so partizani vdrlj 25 milj v Italijo in so zavzeli gorško pokrajino in da so z mnogimi zmagami utrdili svoje stališče v Dalmaciji.

Partizani pa ob istem času poročajo, da se bore z Nemci na Sušaku, ki je pravzaprav predmestje Reke ter obstreljujejo nemške postojanke na Reki. Jugoslovanska poročila zadnjih dni pa so zatrjevala, da se nahajata Reka in Sušak v partizanskih rokah.

Še večjo zmedo pa je povzročilo iz Titovega glavnega stana poročilo, ki pravi, da so čete generala Mihajloviča pri Gomilji napadle 1000 partizanskih vojakov. In partizani poročajo, da so pobili 2000 Mihajlovičevih četnikov in jih nad 100 vjeli.

Londonski krogi se čudijo tem poročilom, ki po štirih mesecih prvič zopet omenjajo boje med četniki in partizani.

JAPONCI BODO IZPRAZNILI MESTA

Japonski ministrski predsednik general Hideki Tojo je poročil opozoril japonski narod, da se je vojaški položaj za Japonsko obrnil tako nevarno, da bodo zavezniški bombniki v kratkem pričeli bombardirati japonska mesta, vsled česar je potrebno, da se prebivalstvo izseli iz mest, iz istega razloga pa bo treba tudi razne vladne urade in tovarne preseliti iz mest v varnejše kraje. Zlasti je to potrebno za glavno mesto Tokio.

Šest častnikov ustaške armade ustreljenih radi veleizdaje

London, 16. sep. (ONA.) — Šest častnikov hrvaške armade, ki stoji kakor znano pod kontrolo nemške vrhovne komande, je bilo ustreljenih po sodnem zaslišanju, v teku katerega je bilo 17 častnikov obtoženih veleizdaje. Ta vest prihaja od predstavnika Hrvaške Kmečke Stranke, Juraja Krnjevića, prejšnjega podpredsednika jugoslovanske vlade v izgnanstvu.

PETA ARMADA NAPREDUJE PROTI NAPOLJU

Medtem ko požari še vedno uničujejo Napolj, so zavezniški zdrobili ves nemški odpor južno od Salerna ter so postavili nepretrgano črto od ene do druge strani Italije.

Ameriška peta armada je zavzela Campagno, skoro 20 milj v notranjosti Italije od Salerna in San Cipriano. Angleška osma armada je z veliko potego zavzela Potenzo, važno križišče cest sredi italijanskega polotoka. Zavezniški aeroplani bombardirajo česte železnice in letališča okoli Napolja in pod zaščito aeroplanov se izkrenejo zavezniške čete severno od Salerna in fronta, ki je prej tekla od juga proti severu, teče sedaj od vzhoda proti zapadu. Ta črta sedaj teče od Sorrentine polotoka na zapadu do Bari na vzhodu Italije ob Jadrano.

SAVEZNIŠKI USPEHI NA PACIFIKU

Zavezniški so v sv oji ofenzivi na Pacifiku zadali Japoncem dva huda vdarca, ko so se pod zaščito aeroplanov in bojnih ladij izkrcali čete severno od Finschhafen na Novi Guineji in je bila uničena japonska garnizija na Arundel otoku v Salomonovem otočju.

POLOŽAJ NA BALKANU

Kairo, 16. sep. (ONA.) — Glasom današnjih vesti so italijanske garnizije na Balkanu skoro popolnoma razorožene — vsega skupaj približno pol milijona vojakov. Le še nekatere posamezne posadke se še vedno upirajo nemškim in ustaškim četam. Nekateri manjši italijanske enote so se baje pridružile generalu Draži Mihajloviću ali pa se spojile s partizanskimi skupinami.

Dočim zatrjuje hrvaški radio, da je prešlo na tisoče Italijanov na nemško stran, ter da bodo nadaljevali boj proti zaveznikom, trde druga poročila, da nacisti razorožene italijanske vojske s silo odvajajo v Nemčijo, kjer bodo morali ali na prisilno delo, ali pa v Mussolinijevo legijo črnih sraj.

Nemci bodo nadomestili italijanske častnike. Sile jugoslovanskih patriotov so pregnale Italijane iz mnogih krajev in jih zdaj držijo pri nemških silah, ki poskušajo na tem ozemlju zgraditi utrbe. Poročila zavezniških častnikov, ki se nahajajo pri partizanih, potrjujejo vesti radio postaje "Svobodna Jugoslavija", ki pravijo, da imajo partizani v rokah pristanišče Sušak in velik del dalmatinske obale. Dne 17. septembra so pa Partizani poročali, da so osvobodili Split.

London se ne ogreva za grofa Sforza

Kot je razvidno iz zadnjih poročil obstaja določen sporazum med Badoglijem in zavezniški v Italiji. Sicer ni mogoče reči, da li je ta sporazum del pogodbe premirja z Italijo ali le medsebojni dogovor, ki samo dopolnjuje pogoje premirja.

Zaenkrat ni mogoče dobiti jasnega odgovora na to vprašanje, je pa razvidno že zdaj, da zadeva glede Sforzovega odpotovanja v Italijo ni docela v skladu z angleškimi načrti in računi.

Washington ni imel nič proti temu, da Sforza gre v Italijo, toda London je takoj protestiral rekoč, da Sforzov prihod v Italijo ne bi bil v skladu s pogoji in sporazumi, ki se jih je doseglo dozdaj z maršalom Badoglijem.

Grof Sforza menda ni bil čisto nič presenečen nad protestom angleškega kabineta; on meni, da lahko kadarkoli apelira na italijanske množice. Po drugi strani pa je ravno tako res, da Sforza ni bil tisti, ki je privedel k zavezniškom italijansko mornarico, letala, itd.

Znano ni kaj se je obljubilo Badogliju v zameno zato, kar je napravil v prilog zavezniškov, jasno pa je, da se od nje ga pričakuje nadaljnega sodelovanja. Badoglijo bo najbrž tisti, ki bo vplival na italijanske delavce, da bodo producirali za zavezniške, posebno za Angleže, kateri bodo v tem službu najbrž uvedli kak sistem odškodovanja tudi z a italijanske vojne ujetnike, ki se nahajajo v Angliji in katere bi angleška industrija mogla s pridom porabiti. Vse to bo seveda pomagalo Angležem izvesti Badoglijo, ki bo moral seveda nekaj dobiti v zameno. Oba s Sforzo ne bodeča mogla naroda. Angleži očitno raje biti v ospredju, kot voditelja sodelujejo z Badoglijem in jim je ideja Sforzovega odhoda v Italijo nezaželjena in zoprna.

GLAS IZ LJUBLJANE

Neka naša rojakinja iz Astorije, L. I., je dobila pred kratkim potom Rdečega križa poročilo od svoje sestre iz Ljubljane. Pismo se glasi: "Ljuba sestra: Živim z družino v Ljubljani. Mama in sestra sta doma; pišeti, da sta zdravi, sosedovi isto. Pristrčno pozdravljamo vsi! Odgovori, če sta zdrava. Bodita srečna. — Ljubljana, 6.III. 1943."

Kot je razvidno iz datuma je pismo hodilo več mesecev. Enako po Rdečem križu dostavljeno pismo je dobila še ena druga rojakinja. Ker pa v teh pismih ne morejo napisati drugega, kot najnujnejše o stanju in zdravju družine, ni seveda iz njih razvidno nič drugega, kot to, da je ta ali oni član rodbine še živ in zdrav, ali pa, da je kateri umrl, zbolel, itd. Napisati smejo menda do 25 besed ali nekaj takega. Vendar je že vest od svojcev v teh dneh vsakemu v veliko uteho.

Po prvem oktobru bo več sirovega masla

New York, 21. sep. — Uradniki lokalnega urada OPA so naznanili, da bo po prvem oktobru dobilo mesto New York več presnega masla, ker bo tedaj vladni nakup te živilske potreščine za nekaj časa ustavljen.

Trgovci na debelo pravijo, da jih sicer veseli vest, da bo mogoče dobiti več presnega masla, a obenem pa uvidevajo, da se sedanje zaloge naglo krčijo in tako ni upati, da bo mogoče zadostiti zahtevi po presnem maslu tudi potem, ko bo tega več na razpolago. Posamezni odjemalci morejo sedaj dobiti zelo malo količino presnega masla in trgovci na drobno sami določajo komu ga prodajo. Največ se drže pri tem pravila, da morajo predvsem zadovoljiti svoje stalne odjemalce.

Minister brez portfeja hrvaške vlade, Solz, ki je bil eden od prvih organizatorjev fašističnega ustaškega pokreta, je umrl v Zagrebu. — (ONA)

Smrt hrvaškega sodelovalca

Minister brez portfeja hrvaške vlade, Solz, ki je bil eden od prvih organizatorjev fašističnega ustaškega pokreta, je umrl v Zagrebu. — (ONA)

Willkie za liberalizacijo republikanske stranke

Wendell L. Willkie je v članku, ki ga je spisal za magazin "Look", izjavil, da je pripravljen kandidirati za predsednika na republikanski listi če se republikanci odločijo za temeljito liberalizacijo svojih političnih smernic tekom prihodnje kampanje za predsednika.

Willkie, ki je bil v letu 1940 republikanski kandidat z a predsedniško mesto, je navedel odgovor na pet važnih vprašanj glede njegove morebitne kandidature.

Prvič je povedal določno, da je pri volji postati kandidat republikanske stranke, če bo ta z dušo in srcem sledila liberalnim smernicam, kakršne ima v smislih Willkie, ki je prepričan, da bodo po vojni potrebne temeljite spremembe v našem družabnem sistemu.

Njegov odgovor na drugo važno vprašanje — sposobnosti in dobro upravljanje ter ekonomične administracije vključuje njegove nazore v tem pogledu, katere je zastopal že v letu 1940.

On je mnenja, da demokracija niso zmožni izvesti kakih določenih ciljev reorganizacije splošne uprave v deželi, ker so medsebojno vsi raztrgani v velikomestne politične struje in v mogočne klike južnih demokratov in mogočcev.

V tretjem odgovoru, ki se tiče vprašanja preosnove v pogledu privatne inicijative in podvzetja pravi Willkie, da so veliki bižniški mogotci največji kršitelji resnične ideje privatne inicijative in svobodnega individualnega podvzetja. Ti mogotci že celo generacijo niso izvajali v pravem ameriškem smislu ideje svobodnega podvzetja in tega ne nameravajo delati v bodoče.

O tem vprašanju je dalje dejal Willkie, da je treba poznati razliko med svobodnim podvzetjem in privatnim lastništvom. Korporacija n. pr. je lahko privatno lastovana, pa je kljub temu možna postati največja sovražnica svobodnega podvzetja. In na žalost so nekatere naše korporacije tem razredu in demokratska stranka, ki je sicer delala to pogledno precej šuma, ni v resnici ukrenila ničesar, kar bi bilo pokazalo kaj izboljšave v tem oziru.

Po Willkiejevem naziranju in mnenju ne sme privatno lastništvo pomeniti stekanje bogastva v nekatere roke, pač je treba idejo svobodnega pod-

vzetja razumevati in tudi tolmačiti ter udeleževati tako, da bo to v korist ljudstvu v splošnem, katero naj ima prihod do kompetitije v razjdbah in v izvajanju resnične in prave ideje individualnega podvzetja. To bi pomenila potem razširjenje blagostanja na vse sloje in cene bi bile enako merne in zmerne, obenem pa bi bilo vsem zagotovljeno delo in zaslužek.

V četrtem odgovoru pravi Willkie, da bo morala bodoča administracija v Washingtonu gledati nato, da bo nudila delavstvu gotovo zaščito pred brezposelnostjo in pomanjkanjem izvirajočim iz socialnih nadlog in vzrokov, kot so starost, poškodbe, itd.

Posebej je poudaril, da je politično izkoriščanje ljudske bede in strahu pred njo velik zločin.

Peto vprašanje, na katero je dal odgovor, je javnosti dobro znano že iz prejšnjih izjav Willkieja in se tiče naše vna- nje politike, o kateri pravi, da mora biti docela prenovljena in izvajana takoj, da bo res zagotovljen trajni mir in vzajemno sodelovanje narodov in dežel.

Značilno je, kako Willkie v članku obuja spomine na stare grehe in pravi, da administracija ni poslušala opozoril in svaril poslanika Grew-a, ki je bil na Japonskem in je predobro slutil kaj prihaja. Namesto, da bi se bili poslužili časa, ki nam je bil tedaj še na razpolago, da se pripravimo na morebiten zahrbtni napad, pa smo pošiljali Japonski staro železo, s katerim je mogla izvajati svoje načrte za ugrabljanje kitajske zemlje in katerega nam je potem dala nazaj na Bataanu...

Willkie pripiha, da neglede kako zmožno in prilagodljivo razmeram časa je sedanje vodstvo dežele, resnica je le, da nismo pod tem vodstvom pridoneli temeljno čisto nič k poskusom in naporom, da bi se bilo obvarovalo svet pred se-danja vojno katastrofo.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakser, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lapeta, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

51th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRUŽENE DRŽAVE IN KANADO:
\$7.—; ZA POL. LETO \$3.50; ZA ČETRT. LETO \$2.—.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniši sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1243

PREMEMBE V VRHOVNEM POVELJSTVU

Zadnje dneve prihajajo zlasti po radiju vesti, da bo ameriški šef generalnega štaba general George C. Marshall imenovan za vrhovnega poveljnika vseh zaveznških armad na suhem, na morju in v zraku, ki se bodo borile proti Nemčiji.

To imenovanje bi za generala Marshalla na prvi pogled pomenilo veliko čast in povišanje na najvišje mesto v zaveznškem vrhovnem poveljstvu.

V to povišanje pa posebno radijski komentatorji ne verjamejo, temveč je pred nekaj tedni nek komentator rekel, da bo general Marshall z mesta šefa ameriškega generalnega štaba "povišan" za vrhovnega poveljnika vseh zaveznških armad zaradi tega, ker je stanovito ostajal pri svoji zahtevi, da zavezniki prično drugo fronto v Franciji, kakor jo neprenehoma zahteva Stalin. Churchill pa je vedno nasprotoval zavezniki vpadu v Francijo ali v kako drugo državo v zapadni Evropi, vsled česar je predsedniku Rooseveltu svetloval, da generala Marshalla na kak način odstrani in ga postavi na kako "višje" mesto.

General Marshall sam o tem ne mara govoriti. Na tozadnja vprašanja je samo kratko odgovoril, da bo služil tam, kjer predsednik misli, da more najboljše služiti.

Koliko je resnice na teh govoricah, seveda ni mogoče doznati, kajti ta stvar je popolnoma do zadnje pičice znana samo predsedniku Rooseveltu in Winstonu Churchill.

Poročilo o premestitvi generala Marshalla je povzročilo veliko vznemirjenje v kongresu, kajti pri kongresnikih živa šef generalnega štaba najvišji ugled. Ravno tako so vznemirjeni tudi razni visoki častniki in še posebno šef mornariškega generalnega štaba admiral King, s katerim je general Marshall deloval ves čas v najtesnejši zvezi in soglasju.

Pa tudi s Pacifika prihaja vznemirljiva vest, da bo general Douglas MacArthur, ki spada med prve ameriške generale in je idol ameriškega naroda, v kratkem izgubil svoje mesto kot vrhovni poveljnik v jugozapadnem Pacifiku in bo takorekro potisnjen v ozadje, navzlec vsem svojim velikanskim uspehom, ki jih je dosegel v svojih bojih z Japonci.

General MacArthur je v svojem glavnem stanu na Novi Guineji priznal, da so bili njegovi načrti za zmago na Pacifiku zavrnjeni in da bo v nadaljni vojni proti Japoncem igral manjšo vlogo — zapostavljenega poveljnika.

MacArthur je bil zapostavljen najbrže zaradi lorda Louisa Mountbattena, katerega sta predsednik Roosevelt in Churchill na svoji konferenci v Quebecu določila za zaveznškega vrhovnega poveljnika v Aziji in na Pacifiku.

"Ne glede na to, kako podložna bo moja vloga," je junaški MacArthur v svoji skromnosti rekel, "igral jo bom močito."

Te besede spominjajo na njegove besede, ki jih je izrekel jasniskim poročevalcem v juliju lanskega leta, ko je najnu, pa zaman prosil Washington, da mu pošlje aeroplane, bojne ladje in vojske. Tedaj je rekel: "Jaz sem vojak; in če mi rečejo, da naj držim konja, ga bom držal."

Značilna je ta izjava generala MacArthurja, ki ga je predsednik poklical iz pokoja v aktivno službo, kajti že prej je ob neki priložnosti izjavil: "Nimam prav nobenih osebnih vojaških ambicij in sem popolnoma zadovoljen s tako vlogo, ki mi bo podeljena."

Iz izjave generala MacArthurja je razvidno, da se bo moral umakniti mlajšemu, pa manj izkušenemu poveljniku lordu Mountbattenu, jasno pa je tudi, da sta glede tega sklenila važno odločitev Roosevelt in Churchill. Da pa je MacArthur vsako tako odločitev pripravljen sprejeti brez vsakega ugovora, je jasno, da je to obvestilo prejel naravnost od predsednika Roosevelta kot najvišjega poveljnika ameriških armad.

Otrok padel na tlak z drugega nadstropja

New York. — Mrs. Madeline Corker se je odpravljala vsa vesela domov iz bolnišnice, kjer je porodila krepkega sinčka in se ji je čudno zdelo, zakaj se svojci, ki so jo prišli iskat, drže tako žalostno.

Vzrok tožnega razpoloženja otročnikov in svojcev je bila nenadna smrt eno leto stare hčerke mlade matere. Otroci je namreč ravno pred prihodom matere iz bolnišnice padel iz okna drugega nadstropja na tlak in se ubil. Dekličin oče je bil na delu v vojni tovarni in stric, ki je pazil na malo, se je trenutno nekam odstranil. Dete pa je izrabilo to priliko in se skopalo na stol pri oknu, da pogleda ven na ulico, pri tem pa je padlo na tlak.

INVESTIRAJTE V AMERIKO

ODGOVOR na POZIV

ETBIL KRISTAN prads. SANSa

Dva gospoda, ki sta sama člana SANSa, Rt. Rev. J. J. Oman in Rev. A. Urankar, sta naslovila na SANS javen poziv je moja neprijetna dolžnost je, da odgovorim.

Prodvsem pravita gospoda, da sta prešla "zlasti iz ust predsednika" celo vrsto napačnih informacij. Sieer v "pozivu" ni povedano, v čem so obstojale te baje napačne informacije, vendar se pa z vsi resničnostjo lahko trdi, da jima na seji ni bila povedana nobena laž.

Najbrž imata v mislih to, kar je podpisani govoril o "Na rodnem protifašističnem svetu" in v zvezi s tem o "Osvobodilni vojski" v stari domovini. Dejal je, da ne eden ne druga nista komunistična. To trditve mora podpisani vzdrževati, kajti značaj omenjenega sveta in z njim sodelujoče vojske se mora presojati edino po izjavah, katere sta omenjena činitelja izdala, ne pa po govoricah, katere širijo njuni sovražniki z namenom, da otežajo boj za osvoboditev, kateremu je Narodni antifašistični svet posvetil vse svoje moči.

Izjava tega sveta, ki bi bila že objavljena, če ne bi bilo za držkov, izvirajočih iz dejstva, da je treba tednikom dati priliko da objavijo SANSove publikacije sočasno z dnevniki, pa bo v kratkem objavljena, pove tako jasno, da je vsak dvom izključen, da obsega rodoljubje brez razlike strank, vere in narodnosti, ki se hočejo boriti za osvoboditev.

Izrecno naglašata svet nedotakljivost privatne lastnine in prepušča vse socialne, politične in druge važne izpremembe poslanecem, ki bodo izvoljeni ob svobodnih volitvah. V vsej izjavi ni niti besedice, po kateri bi bilo mogoče Svetu pripisati komunistične tendence. Pač pa je naglašena demokracija tako odločno, da morejo le njeni sovražniki podtikati Svetu kaj drugega.

Izjava, ki je znana sovražnikom, sta podpisala dr. Ivan Ribar, predsednik Sveta in "Tito" (Josip Broz) vrhovni poveljnik Osvobodilne vojske ali "partizanov".

To je podpisani pravil na seji in to je resnica, da je došlo, da zaslužijo tisti, ki se že dve leti dejansko bore in so žrtvovali že toliko svojih življenj za osvoboditev domovine, vsaj naše moralno priznanje. Mislim, da tudi to ni resnica.

Gospoda pozivatelja omenjata nekatere spise brata Adamiča in stavljata na podlagi tega nekatere radikalne zahteve.

Omeniti je treba, da je Adamič pisatelj in kar je izšlo o Jugoslaviji in Harperjevi reviji, je napisal kot tak. Kdor misli, da kaj ni bilo prav, lahko polemizira z njim, SANS pa ne more izvajati nobene cenzure, katere ne izvaja niti ameriška vlada. Podpisani ni našel v nobenem spisu, na katere se sklicujeta gospoda pozivnika ničesar, kar bi potrjevalo trditve, da "gladi pot za pohod komunizma v starem kraju, kakor tudi med nami v Ameriki". Pač pa hoče pokazati, da kakšnih obžalovanj vrednih dogodkov je prišlo in tako rekoč moralo priti po krivdi tistih, ki hočejo, da bi bil v Jugoslaviji kaos in bi se po vojni vrnila v deželo nekdanja diktatura, ali pa da bi se Jugoslavija razbila.

Kar se tiče zahtev, katere snujeta na teh premisah, je treba izjaviti sledeče:

1. SANS bi udaril samega sebe po glavi, če bi pretrgal vezi s Skupnim odborom ameriških južnih Slovanov. SANS je na kongresu dobil nalogo, delati za zblizanje teh narodov in prav njegovemu trudu je največ pripisati, da so se najprej sešli Slovenci, Hrvati in Srbi — tisti Hrvati in Srbi, ki ne sledijo ne Paveliču, ne Nediću — in katerim so se po ma-

SONART REKORDI

Lepe Melodije!

St. 2574 — Na Marjanu, polka
Kje so moje ročice
Marčka pegla — polka
Duquesne University
Samborica orchestra

St. 2575 — Terezina polka
Na planinah — valček
Jerry Koprivšek in orkester
Za vas, svetle in čiste ploče se
obrnete na: JOHN MARSHALL,
Inc., 463 W. 42nd St., New York

medonsko-bolgarskem kongresu pridružili še Bolgari in Macedonci. Prezirati epohalno dejstvo, da so se prvi v zgodovini sešli zastopniki vseh teh narodov za skupno delo za svobodo in demokracijo, more le tisti, kdor se ni poglobil v resnični značaj sedanje svetovne vojne.

Vsi člani SANSa, ki so bili na seji Skupnega odbora, lahko potrjujejo, da so se vodile vse razprave v pravem demokracijskem duhu in da ni bilo ves čas nobenega slednj kakšne komunistične propagande.

2. Sklep, da se da Skupnemu odboru \$1000 iz SANSove blagajne, je postal pravoveljavno, ko je bil sprejet in ni bil preklican pred zaključkom seje.

3. SANS ne more odpovedati Adamiču čestnega predsedstva katerega mu ni dal on, temveč Slovenski kongres.

4. SANSu ni treba da bi se "vražal" k nalogam, katere je sprejel na kongresu 5. in 6. decembra 1942, ker jih je vedno vsilil in jih vrši. Nič, kar je SANS storil doslej, ni bilo v nasprotju z resolucijami kongresa, ki zahtevajo SANSu pot.

Pozabiti se ne sme, kaj so te resolucije izrekale. Govorile niso samo o osvoboditvi izpod tuje jarma, temveč tudi o bodoči Sloveniji in Jugoslaviji, o bodočem Balkanu in bodoči Evropi in o bodočem svetu. Kdor prečita te resolucije, ki so bile soglasno sprejete, mora priti do zaključka, da se jim SANS v nobenem oziru ni izneveril. Vse delo seveda ni moglo biti opravljeno naenkrat, opravlja pa se — bolj in bolj intenzivno — kolikor moči in razmere dopuščajo. Med temi nalogami je zedinjena in svobodna Slovenija, nova, demokratska Jugoslavija, v kateri bodo vsi njeni narodi enakopravni. To je tudi program Narod. antifašističnega sveta in kolikor je v sedanjih abnormálnih razmerah mogoče, ga je že začel izvrševati. Ta Svet ni centralističen, ni diktatorski, ampak že sedaj priznava in izvaja enakopravnost Slovencev, Srbov in Hrvatov in vseh ver. S tem gladi pot pravi demokraciji v novi Jugoslaviji in koraka v isti smeri, v kateri so šli zaključki Slovenskega narodnega kongresa.

Trditve, izražene v predsednikovih govorih na zadnji seji in v tem spisku, potrjujejo nad vse jasno pozdravi, odposlani s pravkar zaključene konvencije Hrvatske Bratske Zaveznice, kateri se pač ne more očitati komunizem. Pozdravi so bili poslani dr. Vladimirju Mačku, Juriju Krnjeviću, dr. Ivanu Ribarju, in dr. Vladimirju Nazoru. Dr. Ivan Ribar je predsednik Narodnega antifašističnega sveta za vso Jugoslavijo, Nazor pa predsednik Hrvatskega enakega sveta.

V Združenih državah je dosti ljudi, ki poznajo oba, a nihče ne bo trdil, da je bodisi Ribar ali Nazor komunist, ali pa da sta taki lutki, da bi plesala na kakšni "komunistični" virveli. Oba sta tudi znana kot pošteni moža in ne more se jim podtikati, da podpisujeta izjave, v katerih ne verjmeta. Obrekujejo njuno delo le tisti, ki žele, da bi v Jugoslaviji zopet zavladale predvojne razmere in obžalovanje vredno je, da verjamejo takim obrekova-

RAZGLEDNIK

Piše Anna P. Krasna

MIMOGREDE

(Nadaljevanje.)

Ko je bila usoda našega naroda v Primorju zapечатena, se ni svet več brigal za tisti kos zemlje, Italija je imela proste roke in je delila Slovence pod svojo oblastjo rimsko kulturo in rimsko justico, ki je bila zabeljena s fašističnimi metodami.

Kaj torej fantje ali r'rimorci sploh dolgujejo svetu, kot takemu? Kaj dolgujejo Jugoslaviji, kakršna je bila? Tisti Jugoslaviji, ki se ji je tako zelo mudilo, da se je znebila svojih bratov ... velika Rusija s svojimi 160 milijoni ljudi se ni hotela nikdar odpovedati zemlji, ki je prišla pod tujjo peto, a majhna Jugoslavija je imela druge sorte državnikov, ki so bili praktični. Kaj je bila vladnim klikam tretjina slovenskega naroda, ko so vendar imeli v svojih mejah dovolj naroda za izkoriščanje ... dovolj šum in naravnih virov, ki so prinašali lepe dobičke in omogočali divno življenje in francoske tutorje.

In končno, kaj dolgujejo fantje iz Primorja nam ameriškim Slovence? Nič. Nič nismo zanje storili, kot Amerikanci, ne kot Slovenci. Pri tem izvezam posameznike, ki so se in se še brigajo za odrešitev Primorja. Včasih smo res zagnali kak krík, da je treba nekaj storiti za mučen narod doma, a se je kmalu vse spet poleglo in socialisti in drugi radikalci so čakali, da pride socializem in odreši Primorje z ostalim svetom vred; mnogo se pa sploh brigali niso in taki, ki so bili sarkastični, so zaključili, da se za take malenkosti ne izplača delati šuma, ko nas svet niti pozna ne.

Zdaj pa nas svet že malo bolj pozna ... poznamo pa se ne, kakor izgleda, sami med seboj, ker drugače se ne bi v javnosti spodbikali nad "sovražniki" iz Primorja.

Tisti "sovražniki" v Primorju kar naprej krvavijo, ker dozdaj jih je davil fašizem, zdaj pa je prišel Nemec, da še huje potepta nesrečni prodani narod ... narod, ki se je boril proti fašizmu od njegovega spočetka samega. Mi tukaj pa se zgražamo nad sinovi tega naroda, ki so prešli k zaveznikom in povedali, da se ne bodo smeli nikdar več povrniti v svojo domovino, če ista ostane pod Italijo, ker so v italijanski armadi delali proti fašizmu.

V UJETNIŠTVU NA RUMUNSKEM

Rojak Mike Zupanič v Clevelandu, Ohio, je bil obveščen po Mednarodnem Rdečem križu, da se njegov sin, saržent Frank Zupanič, nahaja v vojnem ujetništvu v Rumuniji, potem ko se je udeležil letalskega napada na petrolejske vrelce v Pleštn.

Sedaj \$2

"Ko smo šli v morje bridkosti"

Spisal REV. KAZIMIR ZAKRAJŠEK

Tu spodaj so priobčena nekatera mnenja naših rojakov in rojakinj, ki jih je pisatelj knjige prejel od onih, ki so knjigo naročili in prečitali. To je samo en del teh mnenj, ker radi pomanjkanja prostora ni mogel priobčiti vseh.

Cleveland, O. — Vašo knjigo "Ko smo šli v morje bridkosti" sem prejel. In če povem, da sem jo še isti večer prebral do polovice in naslednji dan pa do konca, je dovolj priznanja za nje vsebino.

Greeney, Minn. — Sedaj, ko sem prebrala Vašo knjigo: "Ko smo šli v morje bridkosti", vam hočem povedati, da tako zanimive knjige nisem še brala. Kako tepo in jasno ste popisali pot slovenskega naroda v morje bridkosti. Ne vem, kako bi jo mogla dovolj priporočiti vsem ameriškim rojakom.

Anrora, Ill. — Knjiga "Ko smo šli v morje bridkosti" mi tako zelo ugaja, da takoj naročim še eno za svojo prijateljico.

Los Angeles, Cal. — Sprejela sem poročano knjigo "Ko smo šli v morje bridkosti" in zelo se mi dopade. Tudi zemljevid Slovenije mi ugaja. Pokazala sem jo rojaku, ki jo tudi hoče imeti. Tu pošljam naročilo.

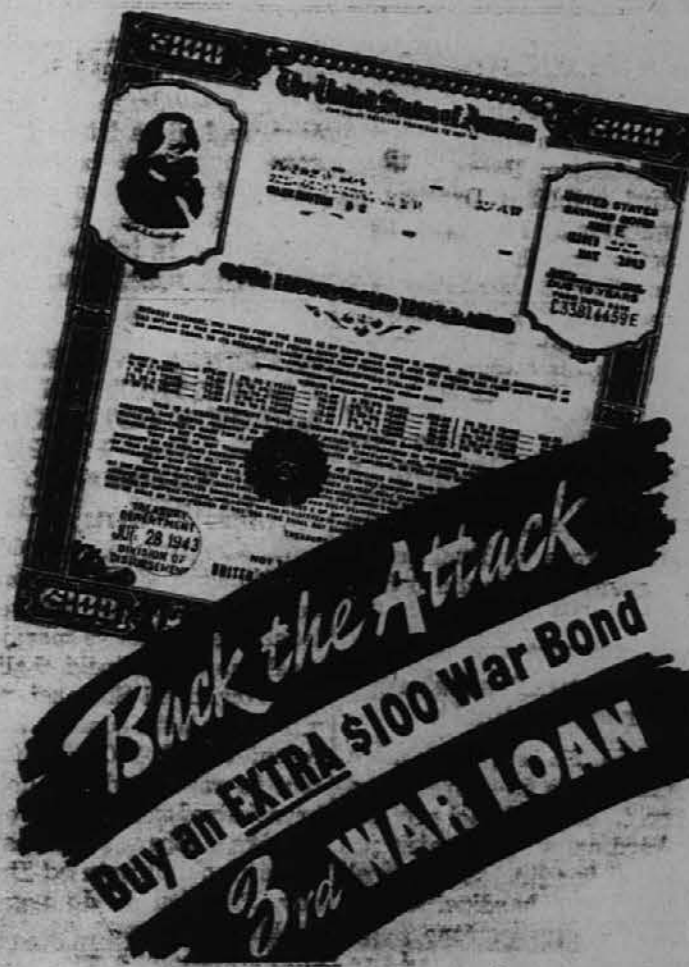
Morgan, Pa. — Vaša knjiga zasluži vse priznanje in zato pa tudi zasluži, da pride našim ljudem v roke.

Walsenburg, Colo. — S knjigo "Ko smo šli v morje bridkosti" ste storili veliko narodno delo. Želim, da bi se čitala pa vseh naših naselbinah. Jaz jo vsem priporočam.

Knjigo lahko naročite pri:

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

216 West 18th Street New York 11, N. Y.

POD SVOBODNIM SONCEM

ROMAN — Spisal: F. S. FINŽGAR.

18

Tedaj pribežijo nenadoma od vseh strani starešine Slove-
nov in začudeni sporočajo:
"Antje so izginili! Tabor je prazen! Tunjuša je vzela
noč!"

Svarun je pritisnil roke p rsim, stisnil ustnice in se vrnil
v šotor. Šele proti poldnevu se je zopet prikazal. Na nje-
gov obraz je leglo nekaj kamenitega. Globoke brazde so bile
še globlje in trde kakor razpoke v skali, kjer jih izdolbe kap-
lja v stoletjih. Sklenil je, da se napoti sam v deželo Bi-
zantinec, da prižene vsaj nekaj plera domov po tako srečni
zmaki. V gradišče je mislil poslati Iztoka, naj ga varuje in
brani v sili. Ukazal je, naj ga pokličejo.

Vseposod se je razlegel klic: Iztok, Iztok! Križema so
tekali mladi in iskali. V tabor so šli, po okolici, v grmovje
na ravnino. Izginil je dan; Svarun je zastoj čakal. Iztoka
ni bilo od nikoder. Starec je pozval veljake in jim naznanil,
da je nehalo njegovo starostovanje.

Takoj je zasedel konja, molčeč in mračen, pozval Ljubini-
co in svoje ter odjezdil še tisto noč čez Donavo. Doma se
je zaprl v hišo in kakor ranjen lev preležal dolge dneve in še
daljše zimske noči na ovnovi koži.

DEVETO POGLAVJE.

Barbari, ki so prebivali krog Bizanca po Evropi in po
Aziji, so na zimo radi zahajali v carsko mesto. Nekateri so
vlačili dragoceno krzno s seboj, da so ga prodajali, drugi so
hodili zamenjati žlahtne kamne za tkanine in steklo, orožje
in konjsko opravo. Toda ljudi s takimi nameni ni bilo ve-
liko. Poglavtine množice so tvorili klateži in potepuhi, ljud-
je brez doma in brez svojcev, ki so živeli od dne do dne, ka-
terim je bil gospod, kdor jim je nasul več jedi in natočil boljše
pijace. Bili so hinavci, zavratni morilci, pretepači in tatovi,
godei in glumači — nekateri sicer ne razbojniki, toda lenuhi,
ki so rajši jedli podarjen kruh, kakor da bi sami sejali in želi.

Premnože so mikali zanimivi dogodki in bizantinski cir-
kus. To so bila nemirna bitja, ki so nesrečna v redu in po-
koju, ki nimajo obstanka na svoji postelji in pri svoji mizi;
samo ven, v svet, brez smotra in namena.

Radovan in Iztok sta se ponoči spustila na dobro cesto,
ki je držala od Donave čez Balkan do Bizanca. Hodila sta
spešno, da bi se čim dalje odtegnila taboru, preden bi ju po-
grešili. Proti jutru sta zaslišala konjski skokot.

"Za nama gredo," omeni Iztok.

"Sinko, ne boj se! Kdo bi bil tako neumen in tako
moder, da bi mu kanila v pamet taka misel! Iztok na poti
v Bizan!"

Topot se je bližal; Radovan je tidil, da se ni mesar bati,
pa jo je vendar pobrisal v gesto grmovje ob cesti in potegnil
Iztoka za seboj. Nista dolgo sedela v skrivališču, ko se pri-
drevi konjica mimo.

"Tunjuš!" sikne Radovan.

"Tunjuš!" ponovi Iztok.

Huni se niso ozirli ne na levo ne na desno; kot privezani
so sedeli na konjih. Nekateri so se naslanjali z glavami na
konjske vratove in dremali, dasiprav so jezdili silno hitro.

Radovan je dvignil pest, ko je odvihral mimo rdeči plašč.

"Sinko, Tunjuš je srčljivec! Boj se ga! Živi ob
zvijači!"

"Pa je dober mojemu očetu!"

"Tvoj oče je slep, če misli, da mu je. Radovan, ki ce-
stuje od Visle do Bospora, vse ve. Še enkrat: Tunjuš je
smrdljivec, malopridnež, smetjavec."

"Upravdi se laže, Slovence čista!"

"Hahaha! Upravdi se laže in ne laže. Njegov hlapec
je! Med nami čeljusta in zabavlja čezenj, v Bizancu se plazi
po vseh štirih z rilecem ob tleh kakor prašič in liže Upravdi
čevlje. Med Slovenci pa trosi razdor."

Razdor! se začudi Iztok.

"Ali ne veš, da so Antje nočjo izginili preko Donave, ne
da bi čakali posveta današnjega dne? Kdo jih je podpihl-
nil? Tunjuš, smetjavec! Vse sem zvedel od Antov!"

Peket se je oddaljil. Zleza sta izza grmov ter potovala
naprej. Bilo je temno jutro. Pokrajina neobdelana in za-
puščena. Tiho sta spela popotnika po cesti.

Iztok je povešal glavo. Megleno jutro, smrtna tihota,
ponočni beg brez slovesa od očeta, od Ljubinice, vse ga je pre-
vezelo, da se mu je užalilo. Skoro se je kesal, ker je z begom
prizadel očetu bridkost, kakršne mu ni vseh devet njegovih
bratov, ki so padli pod mečem. In še to grenko razočaranje
da je Tunjuš hinavec! Ko bi imel lok in strelico in da je bil
blizu tega Huna, brez pomisleka bi bil sprožil. Vleklo ga je
se silo nazaj, da bi šel v tabor in povedal očetu o hunskega iz-
dajstvu. Še niže je povešal glavo. Njegov korak je skoro
zastajal za Radovanom.

Ta ga je tiho opazoval. Nekajkrat ga je pogledal po
strani in mu z veliko izkušnostjo bral z lica notranji boj.

"Pa se vrni, sinko!"

Radovan se je nenadoma ustavil. Iztok se je prebudil
kakor iz sanj.

"Vrni se Iztok, toži se ti po domu! Ni kratkočasna, ta-
kale samotna pot, po kateri hodijo ubogi godei. Vrni se, še
je čas!"

"Ne, očka, naprej, naprej! Zamislil sem se, kar si go-
voril o Tunjušu. Zato je bilo žalostno moje srce."

"Torej naprej! Pokonci glave in pozabi! Na večer
sva gotovo že v veseli družbi!"

Iztok je dvignil glavo, pozabiti pa ni mogel. Iskreno je
želel in sveto prisegel na Peruna, da se mora srečati s Tun-
jušem.

Proti večeru sta zagledala pred seboj prijazno dolino.
Preprežena je bila z obdelanimi polji, na rebri je slonelo ne-
kaj koč in ob cesti je samotarila majhna trdnjava. Pred
vasjo je gorel ogenj.

"Vas Vreza," omeni Radovan. "Tisti ogenj netijo po-
potniki kakor midva. Družbo sva našla!"

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Naš napredek in naše propadanje

FRANK TROHA.

(Nadaljevanje.)

Tukaj se spomnim tistih ne-
srečnih deklet, ki so bila pri-
peljana na razna kmečka po-
sestva kot prodane sužnje. Mar-
šikateri si ni želela takšnega
življenja in marsikateri bi se
bila rajši poročila kam drugam
toda stariši so tako zmeštarili
in dekleta so se morala poko-
riti. Premožnejši stariši so
dali dekletu višjo doto in to je
bila tudi velika čast. Brhko,
redekotično dekle je prišlo na
nov dom kot nevesta in tam se
je začel njen križev pot. Mo-
ževi bratje in sestre so odšli od
hiše, mož je šel tudi po svetu,
stara dva sta pa doma sitna-
rila. Brezme, ki ga je mlada
žena prenašala, je bilo pretež-
ko in zgodilo se je, da je mar-
šikateri ovenela kot cvetlica
v suši in nešteto jih je tudi
leglo v prerani grob.

Mnogo kmečkih otrok so da-
li očetje učiti k raznim roko-
delcem in podjetnikom. Mislili
so si, ker ni za vsa prostora
doma, se naj pa na drug na-
čin preživljajo. Tukaj je pa
sledilo zopet novo razočaranje.
Razni mojstri: čevljarji, kro-
jači, kovači, mizarji, mesarji
in drugi, so radi jemali k sebi
vajence, da so jim po tri leta
delali zastoj. Kadar se je pa
kateri vajenec izučil in je za-
hvaloval izpričevalo, se je moj-
ster na vse načine izgovarjal,
da izpričevala ne more še dati
iti. Mojster si je mislil, če
izpričevala da, potem bo novo
izučeni mladi mojster odprl
delavnico sam zase in tukaj bo
zopet konkurenca. V resnici pa
dela za večje število mojstrov
ni bilo, kakor se je prebiva-
stvo množilo, tako se je tudi
zselovalo. Nešteti mladi ni-
čenci so zaman ubijali čas, kaj-
ti v njih nečestnost jim ni mo-
gla pripomoči, da bi si zagoto-
vili vaino in srečno bodočnost.
Koliko naših mladih ljudi se je
vreselilo v Ameriko in druge
kraje in za tako delo, ki so se
za v domačem kraju izučili,
niso prijeli.

Nešteto fantov tudi ni vese-
lilo, da bi dolga tri leta stu-
žili vojaščino in za tako malo
plačo, da ni zadostovala niti za
tobak. Kateri je le imel pri-
liko in če mu je bila sreča mi-
la, pa je zapustil domovino in
nikoli več se ni povrnil. Tako
se je neštetokrat pripetilo, da
so stariši kljub temu, da so od-
gojili večje število otrok, osta-
li na stara leta sami. Ko jih
je na pobrala smrt, je posestvo
mišlo v druge roke. Tako se
je torej pripetilo, da se je, v
vas priselil tujec in s tem je
bila zadana rana, ki je začela
razjedati domačnost in cepiti
slovo.

Nekateri gospodarji, ki so
odhajali po svetu, da čimveč
zaslužijo, s tem povlačajo dol-
gove in si popravijo stanovan-
ja in hleve, so od časa do časa
prihajali domov, malo popra-
vili, potrošili denar in nato zo-
stajali.

"SPANISH IN 20 LESSONS" — Span-
ish in 20-ih nalogah. — Špansko-
angleška slovnica. — Spisal je R. D.
L. Cortina.

Ta knjiga je popolna in prav nič pri-
krajšana. Od prve do zadnje strani je
je popolnoma ista, kot jo je pisatelj
napisal in kot je bila prvotno izdana
za višjo ceno. Cena je zato nizka, ker
so se porabile prvotne tiskarske for-
me, in ker je pisatelj sprejel nižjo ce-
no.

Po tej pripravi stopnjevalni metodi
vam Cortina pomaga, da se lahko na-
učite španščine.

Ko praktično učenje ima kar najmanj
omejenih in zapletenih slovničnih
pravil ter vas učiti, govoriti in ra-
zumi špansko.

Corintova kratka metoda so odobrili
učitelji, profesorji, šole, poslaništva in
ekspertne tvrdke po celotnem svetu. Je
orazlično, preprosto in uspešno.

Prodanih je bilo že nad 2.000.000
Corintovih knjig.

Če vas ta knjiga zanima, jo lahko
tudi naročite pri

ENIGMARNI SLOVENIC PUBLISH-
ING COMPANY, 216 West 18th Street
New York, N. Y. — Cena je samo \$1.—

pet odhajali v tujino, največ v
Ameriko. Tako se je ponav-
ljalo od četa do četa in marsi-
kje se je opazilo, kako se je
gradilo s pomočjo denarja, ki
je bil zaslužen v tujini. Seve-
da vsem sreča ni bila mila, ne-
šteto jih je našlo smrt v tui-
ni in ženske so z otroci zama-
čakale moža in gospodarja, ki
ga je smrt pobrala daleč od
njene doma. Nekateri so si
v tujini nakopali bolezen, do-
ma so dalje hin i in končno
dokončali življenjsko pot.

Istčasno, ko so eni gradili,
in se mučili, so pa drugi de-
laš obratno. Kakor sem že o-
menil, se je neštetokrat ripe-
tilo, da je oče izročil gospo-
darstvo napačnemu sinu. Ko
sta stara dva umrla, pa je šlo
posestvo rakovo pot. En dela-
mrnez je poiskal drugega in
tako sta se združila kot dva
bratca, ki sta enakega mišlje-
nja. Začela sta se vzpodbujati
in delati korajžo, da se v dru-
gih krajih lepše živi. In tako
se je nekoč zgodilo, da je po-
šel glas, da bodo šli nekateri
gospodarji kupovati posestva
nekam na Štajersko.

V glavo so si zabili, da je
tam na Štajerskem vse druga-
če in boljše in morda so si
predstavljali, da se tam edita
mleko in med in da morda ma-
na pada z neba. Kdo je mogel
pregovoriti te bratce? Ničce,
sami so bili svoji gospodarji in
imeli so pravico, da s svojim
posestvom delajo kar jih je vo-
lja. Začeli so prodajati kos za
kosom od posestva in začeli
odhajati v druge kraje trošit
denar. Nekoč sem celo čul, da
si je taka dvojica v Ljubljani
naročila takozvano cesarsko
večerjo in vsaki je plačal za te
vrste postrežbo celih sto kron.

Mislimo si, kako grdo je bi-
lo to početje. Stariši bi se obr-
nili v grobu, ko bi vedeli, kaj
počenjajo njih sinovi s posest-
vom, ki so ga oni s trudom in
požrtvovanostjo obdržali na
trdni podlagi.

Tako se je torej vršilo na-
prej, da so eni gradili, drugi
podirali. Nekateri gospodarji
so gledali, da svoja posestva
obdržijo cela, kakor so jih po-
dedovali od starišev in da jih
nekoč isto tako izroče svoji
mlajši generaciji. Drugi, ki so
šli pa rakovo pot, so prodajali
kos za kosom, kupce je bil pa
vedno premožnejši posestnik
in trgovec. Na ta način se je
čez leta tako obrnilo, da je po-
stal en sam lastnik kar polovi-
ce vaške imovine. Ta je potem
imel na verigi ostale vasčane,
da si niso mogli opomogi in ta-
ko je marsikomu vzelo veselje,
da bi ostal na domačih tleh,
kateri se je mogel izmazati ven
pa je odšel in ni ga bilo več
nazaj.

(Kjerkoli se je tako zgodilo v
eni ali drugi kmečki vasi, bi se
bilo dalo preprečiti le na ta na-
čin, da so posestniki in sploh
vsi prebivalci ostali povezani
v vaški združgi. Da so poma-
gali drug drugemu v potrebi,
kateri ni pravilno gospodaril,
bi se ga moralo posvariti in
mu pokazati pravo smer; imeti
bi morali svojo hranilnico in
tako bi premožnejši posodil do-
mačemu, ki bi v sili potreboval
denar in posestva se bi morala
zabraniti pred propadom in ni-
čakor ne bi smeli dopustiti, da
bi prišel odkod premožen člo-
vek in bi začel kupovati kos za
kosom in s tem razdirati kmeč-
ka posestva. Življenje bi mo-
rali pa usmeriti v tisto smer,
katera bi jih vodila k napred-
ku.

Kako je še vedno zmotno ži-
vljenje naših ljudi v starem
kraju, sem porovno spoznal,
ko sem se pred leti podal na
obisk v staro domovino, kate-
ro sem bil zapustil pred 15 leti.
Zelo sem bil začuden in rezo-
čarjanja je sledilo drugo, ko
sem videl namesto napredka

In a few week the well-known New
York publishers, Harpers, will release
a book which before the end of 1943
will be read by hundreds of thousands
of people all over the U. S., including
many important Washington officials,
especially those who are working out
military, relief and political plans for
Yugoslavia and the Balkans. The book
is expected to be published also in Lon-
don and in translations in Russia,
Mexico and Brazil. But —

"My Native Land"

By Louis Adamic

will be of special interest to Slovenians and other Yugoslav Americans, because it
is about their and their parents' native land—Slovenia—Yugoslavia—the scene
for over two years now of the most amazing warfare which is at once resistance
against Axis occupation, civil war, revolution and counter-revolution, and a hint
of what is going to happen in the rest of Europe and probably in other parts of
the world.

In "My Native Land," Louis Adamic tells the full exciting story of the
South-Slavic lands and peoples from the seventh century to the present.

- Why did the "Old Slavs" leave Russia and settle in the Balkans and in Central Europe? And do their descendants now want to go "back home" to Russia?
- Why are Slovenians Slovenians? How did it happen that Croats became Croats? And that Serbians became Serbians? Croats and Slovenians are Catholics and write latinica, while Serbians are pravoslavl and write cirilica. Why?
- Did Primož Trubar save the Slovenians as a nation? Why and how did the "Yugoslav idea" start in Croatia? How did Napoleon, Jernej Kopitar, Vuk Karadžić, Bishop Strossmayer, Ivan Cankar, Peter Radic, King Peter I, Svetozar Pribičević, Anton Korošec and Yugoslav immigrants in America contribute to the development of the "Yugoslav idea"?
- What went on in London and on Corfu during 1916-18? What sort of man was Nikola Pašić? Why did he and Sforza become close friends? What sort of man is Sforza? Why were Primorsko and Istria sold out to Italy?
- Was Yugoslavia created too hastily in 1918? Whose fault was that? What were some of the other mistakes committed in Belgrade, Zagreb and Ljubljana? Did King Alexander order Peter Radic killed? Why did he exile Pribičević? Why did Korošec serve Alexander and Prince Paul during the dictatorship?
- Who killed King Alexander and why? Why did he appoint Prince Paul as chief regent? Why did Paul sell out Yugoslavia to Hitler and Mussolini? What about Milan Stojadinović, Milan Nedić, Ante Pavelić, Miha Krek, Franc Snoj, Marko Natlačen?
- What really happened in Yugoslavia in March and April 1941? Why was the Yugoslav army unable to resist Hitler even for a few days? Who betrayed whom?
- Who is Draža Mihajlović? Who are the Partisans? Who is Tito? Are Josip Vidmar and Boris Kidrič the new leaders of Slovenia? Why did the Slovenian Partisans kill 15 priests? Are they "criminals" or patriots? Why did they kill the Reverend Lambert Ehrlich in front of his church in Ljubljana? Why did they assassinate Natlačen?
- Is Vlado Maček, the Croatian leader, a Slovenian? What has been his role in Yugoslavia before and after 1941?
- How many Serbians were killed by Pavelić's Ustashi? How many Croats were slaughtered by Mihajlović's Chetniks?
- How many Slovenians were killed by Italians and Germans? How many Slovenian villages were burned? Will anything be left of Slovenia after the war?
- What about Primorsko and Trieste and Istria, Rijeka and Zadar? Will Italy keep them? Are pan-Serbian politicians still working with Sforza? If so, why?
- Has Yugoslavia a future? How strong are the Partisans?
- Who will control the South-Slavic countries after the war—America, Britain or Russia? Might not the Balkans be sovietized? What kind of arrangement in southeastern Europe is the Vatican working for?
- Is a South-Slavic or a Balkan federation possible? Will Britain permit it?
- What is President Roosevelt thinking about Yugoslavia, about the Balkans, about the postwar problem generally? Will he run in 1944 and be reelected? If not, how will that affect the future of the Balkans, of Yugoslavia, of Slovenia?
- What can you do to help bring about a better future for the Slovenian, Croatian and Serbian peoples?

These are some of the questions answered in "My Native Land," Louis Adamic's
eleventh and most substantial book. It deals with Slovenia, with Yugoslavia, but also
with the whole European problem as it concerns us as Americans whether we were
born in Yugoslavia or not.

THESE ARE 530 PAGES OF SMOOTH, EXCITING READING; 7 MAPS AND OVER 60 PICTURES, IN-
CLUDING DRAWINGS OR PHOTOGRAPHS OF LJUBLJANA, TRIGLAV, BOHINJ, OF PRIMOŽ TRU-
BAR, ANTON KOROŠEC, IVAN CANKAR, OTON ZUPANČIČ, AND LAMBERT EHRLICH LYING
DEAD IN FRONT OF HIS CHURCH WHERE THE PARTISANS KILLED HIM...

Due to paper shortage, only a limited number of copies of "My Native Land"
are being printed immediately, while the demand for the book is bound to
be great. If you want one or more copies, order them AT ONCE to insure
getting them. Go to your local bookseller, tell him how many you want,
and ask him to reserve them for you and to notify you when they arrive.

Use the order blank below and you will receive copies autographed by Louis
Adamic. Order for your friends, for your lodge or club, as many copies as you
wish; only order as soon as possible.

Price \$3.50 a copy. Order to-day.

ORDER BLANK FOR AUTOGRAPHED COPIES

LOUIS ADAMIC,
MILFORD, NEW JERSEY

Please send me copies of "My Native Land"
at \$3.50 each. I enclose check or money order for \$.....
My address (write clearly):

Send gift copies of "My Native Land"
to the boys in the Army and Navy. If
you can buy several copies, present
them to your local public, college and
high-school libraries and to prominent
people in your city or neighborhood—
to editors and radio commentators, to
clergymen, teachers and club officials
—to everybody who ought to know
about Slovenia and Yugoslavia.

propadanje. Kakor so pred le-
ti živeli v zmoti, tako so tudi
v tem času moje odsotnosti.

Ko sem bil v pogovoru z
enim in drugim, sem kar na-
ravnost povedal, da tako ne-
more iti za vse čase in da bo
enkrat prišel popolen polom.
Skupen kmečki gozd in pašni-
ke so bili razdelili in večina
posestnikov je potem prodalo
svoje dobljene parcele in tako
se je zgodilo, da sta dva lasto-
vala več, kot vsi ostali kmetje
skupaj. Tista premožna dva
sta imela svoje čuvaje in na

njihovo zemljo se ni smelo pe-
ljati kravo na pašo, ne iti po
drva in drugo suhljad. Živino
niso imeli kje past, zato se je
število glav znižalo; kmetje, ki
so prodali svoje parcele, so de-
nar potrošili in bili zopet brez-
tvenka ter so žalostno gledali,
kje se bo dobil nov denar.

Kar je bilo še kmečkega goz-
da, je bil izsekan in zanemar-
jen in ta ni mogel dati novih
dohodkov. Živine je bilo manj
enoja manj in polja se je ob-
delav manj. Največ so se u-
smela svoje čuvaje in na

je prinašala tudi več stroškov
nego dohodkov. To je pa vsa-
ki takrat spoznal, ko je bilo
treba popraviti opremo in vo-
zove. Kadar je pa poginil
konj ali vol, je bila to taka ne-
sreča, da je zelo občutno zade-
la prizadetega in težko si je
opomogel.

Nekakšen vir dohodkov je
bil zadnja leta ta, da so se ne-
kateri možje in fantje podali v
jeseni v hrvatske šume, včasih
tudi v Rumunijo, Madžarsko
ter tudi v Srbijo.

(Dalje prihodnjik.)